

Asia: VN/18125/2025

Ehdotus hallituksen esitykseksi taiteen perusopetuksesta annetun lainsäädännön uudistamiseksi

1 § Taiteen perusopetuksen tarkoitus ja tavoitteet

Valitse sopivin

-

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

3 § Opetussuunnitelma, oppimäärän mitoitus ja laajuus

Valitse sopivin

-

Muutosehdotus tai muu kommentti

-

4 § Kunta koulutuksen järjestäjänä

Valitse sopivin

-

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

5 § Koulutuksen järjestämisluvan saanut koulutuksen järjestäjä

Valitse sopivin

-

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

7 § Koulutuksen järjestämislupa

Valitse sopivin

-

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

8 § Koulutuksen järjestämisluvan muuttaminen ja peruuttaminen

Valitse sopivin

-

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

9 § Koulutuksen järjestäminen ja muu toiminta

Valitse sopivin

-

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

10 § Yhteistyö

Valitse sopivin

-

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

11 § Vastuutehtävä

Valitse sopivin

-

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

12 § Valtion rahoitus

Valitse sopivin

-

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

13 § Henkilöstö

Valitse sopivin

-

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

14 § Oppilaaksi ottaminen

Valitse sopivin

-

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

15 § Oppilailta perittävät maksut

Valitse sopivin

-

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

16 § Oppilaan osaamisen arviointi ja todistus

Valitse sopivin

-

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

18 § Tietojensaanti- ja ilmoitusoikeus

Valitse sopivin

-

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

19 § Koulutuksen arviointi

Valitse sopivin

-

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

Siirtymäsäännökset (lakiesityksen 22-24 §:t)

Valitse sopivin

-

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

2. Esityksen sisältämä uusi valtionrahoitusmalli. Mitä mieltä olette työryhmän esityksestä:

Valitse sopivin

-

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

20 § Taiteen perusopetuksen opettajan kelpoisuus

Valitse sopivin

-

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

4. Ehdotus asetukseksi taiteen perusopetuksesta. Mitä mieltä olette työryhmän ehdotuksesta:

Valitse sopivin

-

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

Muut kommentit ja huomiot:

Pyydämme, että kommentti aloitetaan viittaamalla työryhmän ehdotuksen lukuun, alakohtaan, kappaleeseen tai pykälään. Jos kommentti ei koske mitään tiettyä esityksen kohtaa, pyydämme, että kommentti aloitetaan sanoilla "Yleinen kommentti"

Kaupunginhallitus päätti antaa seuraavan lausunnon:

Helsingin kaupungin näkemyksen mukaan työryhmän esitys vaatii huomattavaa edelleen tarkentamista ja jatkovalmistelua. Kaupunki seuraa uudistuksen valmistelua, arvioi sen vaikutuksia huolellisesti, ja antaa pykäläkohtaisen kannan hallituksen varsinaisen esityksen tullessa lausuntokierrokselle.

Taiteen perusopetuksen määritelmä

Taiteen perusopetuksesta säädetään laissa taiteen perusopetuksesta (633/1998) ja sen nojalla annetussa asetuksessa (813/1998). Taiteen perusopetus on koulun ulkopuolista, ensisijaisesti lapsille ja nuorille suunnattua taidekasvatusta, jota annetaan musiikkioppilaitoksissa, kuvataidekouluissa, tanssioppilaitoksissa, teatteri- ja sirkuskouluissa, käsityökouluissa ja muissa taideoppilaitoksissa.

Lain mukaan kunta voi järjestää taiteen perusopetusta. Opetus- ja kulttuuriministeriö voi myöntää luvan myös kuntayhtymälle, rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle. Koulutuksen järjestäjän on varmistettava, että opetussuunnitelmat hyväksytään ja että oppilaan työskentelyä arvioidaan monipuolisesti. Koulutuksen järjestäjällä tulee olla riittävä määrä opettajia ja muuta henkilökuntaa, ja oppimäärät voivat olla yleinen (500 tuntia) tai laaja (1300 tuntia) opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

Taiteen perusopetus Helsingissä

Taiteen perusopetus on Helsingissä keskeinen osa kaupungin kulttuuri- ja kasvatustoiminnan ekosysteemiä. Kaupungissa toimii 48 taiteen perusopetuksen oppilaitosta. Näistä 17 tarjoaa laajan oppimäärän mukaista opetusta ja saa valtionosuutta, kun taas 27 oppilaitosta tarjoaa yleisen oppimäärän mukaista opetusta ja saa kaupungin avustuksia, mutta ei valtionosuutta. Yhteensä oppilaitoksissa opiskelee noin 20 000 oppilasta ikäluokassa 3–19 vuotta.

Helsingin oppilaitosverkosto on monimuotoinen ja kattaa alueellisesti laajan väestön. Se tukee matalan kynnyksen kulttuuritarjontaa, ehkäisee segregatiota ja edistää lasten ja nuorten tasa-arvoisia mahdollisuuksia kulttuuriharrastukseen. Kaupunki tukee oppilaitoksia myös tarjoamalla opetustiloja edullisesti tai maksutta, myöntämällä kehittämisavustuksia ja erityisavustuksia mm. painotetun musiikinopetuksen kerhotoimintaan.

Vuonna 2025 valtionosuutta myönnettiin 17 laajan oppimäärän oppilaitokselle noin 12,7 miljoonaa euroa (13 % valtionosuudesta). Lisäksi valtio myönsi yleisavustuksia muille oppilaitoksille, joista Helsingin toimijoille kohdennettiin noin 120 000 euroa.

Opetustuntikohtaisen valtionosuuden järjestäjille suunnattu kehittämisrahoitus vuodelle 2025 on 700 000 euroa. Helsingiläisille oppilaitoksille myönnettiin tästä summasta 66 079 euroa (9,4 %). Lisäksi valtio voi myöntää yleisavustusta muille kuin opetustuntikohtaista valtionosuutta saaville taiteen perusopetuksen järjestäjille. Avustuksella voidaan tukea hakijan toimintaa yleisesti. Vuodelle

2025 tähän tarkoitukseen oli haettavana 400 000 euroa. Helsingiläisille toimijoille myönnettiin tästä summasta 119 400 euroa (29,9 %).

Helsingin kaupungin avustukset taiteen perusopetuksen toimijoille olivat yhteensä 5 693 000 euroa, josta 67 %a kohdistui laajan oppimäärän oppilaitoksiin ja 33 % yleisen oppimäärän oppilaitoksiin. Oppilaitoksilla on opetusta yhteensä 288 eri tilassa. Oppilasmaksut muodostavat osaltaan tärkeän osan toimijoiden tulorahoituksesta.

Helsingin näkemykset ja viestit mahdollisen uudistuksen jatkovalmisteluun

Uudistuksen tavoitteena on tukea lasten ja nuorten osallisuutta, saavutettavuutta ja tavoitteellista taiteen harrastamista. Helsinki katsoo, että työryhmän ehdottamat tavoitteet ovat perusteeltaan oikeansuuntaisia. Lakiehdotuksessa painotettu saavutettavuuden parantaminen on merkittävä keino ehkäistä syrjäytymistä ja vahvistaa laadukasta taiteen harrastamista. Taiteen perusopetus valmistaa myös taiteen jatko-opintoihin ja luo näin edellytyksiä taiteen ammattilaisten kasvattamiseen.

Nykyisen lain 5 § taiteen perusopetuksesta ehdotetaan muutettavan siten, että jatkossa opetussuunnitelman perusteet sisältäisivät opintopistein määritellyn yhteisen laajuuden. Oppimäärän laajuus olisi 50 opintopistettä. Opetusta annettaisiin taiteen perusopetuksessa 20 opetustuntia yhtä opintopistettä kohden. Erityisesti Helsinki haluaa tuoda esiin näkemyksensä, että oppimäärän laajuuteen liittyvä kokonaisuus on syytä arvioida uudelleen.

Helsingin näkökulmasta on tärkeää vahvistaa taiteen perusopetuksen edellytyksiä eikä lisätä rakenteellista eriytymistä. Erityisesti yleisen oppimäärän oppilaitosten asema on turvattava, sillä Helsingissä toimivat 27 oppilaitosta ja niissä opiskelevat lähes 15 000 oppilasta muodostavat merkittävän osan kaupungin lastenkulttuurin tarjontaa, segregaatien ehkäisyä ja eriarvoisuuden vähentämistä.

Taiteen perusopetus vahvistaa lasten ja nuorten elinikäistä suhdetta taiteeseen ja kulttuuriin sekä tukee UNICEF:n lapsiystävällinen kunta -mallin tavoitteita osallistamisen lisäämiseksi ja segregaatien ehkäisemiseksi. Helsinki katsoo, että taiteen perusopetuksen on jatkossakin oltava ensisijaisesti lapsille ja nuorille suunnattua toimintaa.

Monimuotoinen oppilaitosverkko on keskeinen osa lasten ja nuorten oikeutta kulttuurikasvatukseen ja taiteen harrastamiseen. Mahdollisessa uudistuksessa on erityisesti varmistettava, että sosiaalinen, alueellinen, kulttuurinen, kielellinen, taloudellinen, ikäryhmiin liittyvä sekä fyysinen ja muu saavutettavuus säilyy Helsingissä vähintään nykytasoisena.

Huomiot ehdotettuun järjestämislupamalliin

Helsinki katsoo, että ehdotettu järjestämislupamalli parhaimmillaan selkeyttää valtakunnallisesti koulutuksen järjestäjän tehtäviä ja vastuita. Samalla malli kuitenkin tuo kunnalle merkittäviä lisävastuita. Kunnan lisääntyvä vastuu sisältänee esimerkiksi oppilaaksioton, oppilasmaksut, oppilaan osaamisen arvioinnin ja todistusten myöntämisen, muutoksenhakuasiat, tietojensaannin ja KOSKI-järjestelmän käytön sekä opetussuunnitelmien laatimisen ja henkilöstön kelpoisuusehtojen valvonnan.

Helsingin näkökulmasta näitä vastuita ei ole työryhmän esityksessä arvioitu riittävällä tarkkuudella. Helsingissä taiteen perusopetuksen toimijakenttä on poikkeuksellisen laaja samoin kuin osallistumisen peitto ikäryhmässä (noin 20 %), mikä on pitkäjänteisen kulttuuripolitiikan tulosta. Tavoitteena on ollut mahdollistaa toimijoiden hallinnollista autonomiaa ja monimuotoisuutta, jotta

korkeatasoinen tavoitteellinen opetus ja taiteen harrastaminen olisi osa mahdollisimman monen lapsen ja nuoren kasvua. Ehdotetun mallin käyttöönotto edellyttäisi kunnalta merkittävää lisäresursointia ja kulttuuripoliittista suunnanmuutosta. On varmistettava, ettei malli aiheuta alueellista eriytymistä tai kavenna yleisen oppimäärän oppilaitosten tosiasiallisia toimintamahdollisuuksia.

Helsinki korostaa, että kaikilla nykyisillä taiteen perusopetusta tarjoavilla oppilaitoksilla on tärkeä rooli lasten ja nuorten kulttuurikasvatuksessa, ja uudistuksessa on turvattava monimuotoisen, saavutettavan ja laadukkaan oppilaitosverkon jatkuminen.

Salminen Kaarina

Helsingin kaupunki - Kaupunginhallitus 29.9.2025 § 627